

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Altissimi doctoris Antonii andree seraphici ordinis
minorum questiones subtilissime sup[er] duodeci[m]
libros methaphisice A[r]istotelis]**

Antonius <Andreas>

in venetiarum, 24. XII. 1481

Liber Undecimus

[urn:nbn:de:bsz:31-326419](#)

Liber.

Ad argumenta in opposituz p̄s q̄ concludant
de genere logico et faciūt pro secunda conclusio.

Explicit decimus liber.

Quesito

Prima

Iurca unde
cimuz libp queritur utq̄
generatio et corr̄ptio sit
mutatio successiva d̄f q̄
nō. q̄ si sic. ergo genera-
tio est motus. consequens
est falsum. vt p̄z in littera

ḡ et ān̄. cōsequēntia p̄z. q̄ motus et mutatio vi-
dentur differre penes successiū et instantane-
ū. nam motus est in tēpore mutatio vero in in-
stanti. **C**ontra n̄ agens cuius substantia est
in tēpore agit in non tēpore ut dicitur pennula
ma prop̄e de cāis. sed loba generantis est in tē-
pore. ḡ et agit in tēpe. et per cōsequens generatio
mensuratur tēpe. ḡ erit successiva. **R**̄no i illa
questione quidā tenent quod non. qdā tenent
q̄ sic primo ergo p̄tractanda est op̄l. negativa.
z̄. op̄l. affirmativa. **Q**uantu ad p̄m dicitur q̄
for̄ substantialis introducitur in instanti. et per
consequens generatio erit in instanti. idem intel-
ligendū est de corr̄ptione. **M**odus ponēdi
est isle. q̄ si ex aqua generetur ignis in toto tēpe
precedenti p̄cessit alteratio. p̄ta calefactio dispo-
sitiva materie aque ad introductionem forme
ignis et in ultimo instanti alteratiōis for̄ ignis
introducitur. et forma aque remouetur v̄l corr̄-
pitur. ita q̄ generatio ignis est terminus altera-
tionis precedentis. **P**ro ista conclusione ar-
guitur sic. q̄ si generatio est successiva vel eē
ex parte materie q̄ subicitur v̄l ex parte forme
q̄ acgr̄. non ex parte materie. q̄ ipsa est indui-
sibilis. nec ex parte forme tam q̄ ipsa est simplis-
ci et innariabili cōntia consistens. secundum au-
torē sex principiorū. t̄m. q̄ forme sunt vt nu-
meri. ex octauo huius. sicut gr̄o numeri stat in
dimisibili. ita q̄ nihil p̄t ad di v̄l dimissi a no-
mero quia mutetur species. sic de forma ut ibi
dicitur. tū. q̄ successio in motu secūdū comen-
4º phisi. capitulo de vacuo t̄ est ex resistē mobi-
lis ad motorē vel medijs ad mobile. sed i gene-
ratione non p̄t dari p̄m. q̄ mobile est ipa mate-
ria. que non b̄z de se v̄n resistat cū forma vna
tur materie sūme et ultimate disposite. nec scit
dā p̄t dari. q̄ nullum ē medium in genera-
tione forme. tam. q̄ forma immediate vniatur mate-
rie. et agens immediate passo iungitur. tuz q̄ ter-
mini generationis sunt contradictori. s. eē t̄ n̄
esse ut dicitur hic in littera. s. si est successio. ḡ
mediū. inter contradictoria at non ē medium
ex x. huius ḡ in generatione non erit successio

Dre ad principale. q̄ si sic. ḡ forma substā-
tialis suscipit magis et minus. v̄n̄ est falsum. ḡ
et ān̄. probatio consequentie. q̄ si generatio
talio for̄ eēt successiva. necessario uta forma
haberet gradus. et per consequens p̄t partici-
pari secūdū magis et minus. falsitas sequen-
tis p̄z per philosophū in predicationis capitulo
de lba. vbi dicit q̄ lba n̄ suscipit magis et minus
Dre si sic. ergo for̄ lba ē aligā contrariū
consequens ē faliū ut dicitur in littera parum
post. pbō 27. q̄ generatio eēt motus oīs aut
motus ē inter contraria v̄l media. ut dictum ē
sapra. Sed istaz op̄i. nō teneo cuī? pbō 27 ad
conclusionē patebit ex affirmatiōe op̄l. sequen-
tis. **C**ontra modū ponēdi arguitur sic. quia
si sic. ḡ accidens. naturaliter ē sine subiecto. **S**il
ē falsam. ḡ et ān̄. pbō 27. q̄ alteratio v̄l 102
ista fz quam ē alteratio precedēs si fundatur ī
aliquo subiecto hoc erit mediante for̄ substā-
tiali. calor ergo precedēs formā ignis fz te sun-
dabitur in materia aquae mediante aliq̄ forma
substantiali. quero mediante qua. non median
te forma aquae. q̄ cum forma aquae repugnet
calori. magis erit corr̄umpendi calorem fz es-
sendi ipsum in materia aquae. nec est ibi media
te forma generanda ignis. q̄ illa nondū ē. et ē
q̄ accidens ē posterius forma substātiali me-
ciūte q̄ fūdās ī lbo. Calor at ille pcedit for̄
ignis fz te. ḡ erit sū lbo. **N**ec rōes b̄ op̄l. co-
gāt. **A**d c̄enidētā ē notādū q̄ mot̄ pot̄ ac-
cipi dñpl̄r cōir. s. et h̄cē eo° q̄ logut p̄s p̄ tho.
d̄ p̄o. nā p̄p̄ fz cū ibi cōir acceptū p̄cūt dis-
finitiōi et p̄p̄ passiōi. et tñ illō nōm cōcētū ap-
p̄p̄tate p̄p̄z dñfū at noīa termini. **S**ilr ī p̄p̄
sito mot̄ q̄n̄ fūt cōir ad oēz mutatiōe. sic fz
iseri et i 3º phisi. vbi diffiniū mot̄ q̄ ē act̄ enē
i po et c̄. vñ 2º phisi. explanās Ap̄. diffiniōem
mot̄ p̄ ex explicatō d̄ generatio et altatio. et
oi alia mutatiōe. qñq̄ at accipit motus h̄cē ut
diffiniōis ē generatio et corr̄p̄tio. et hic et
i 5º phisi. Et notādū q̄ generatio et mot̄ h̄cē
acceptū n̄ dñt penes successū et instantē. sed tā
tū penes terminos. **V**bi sciēdū q̄ termini cui
cāz mutatiōis dñpl̄ p̄nt sumi. s. et t̄ termini p̄m
termini cōcomitantes termini p̄m in q̄cūq̄ muta-
tione dicitur hit et p̄uatio. **E**x m̄ ex n̄ albo fit al-
bū et ecōuerlo et ex n̄ igne fit ignis et ecōuerso.
sed termini cōcomitantes. **G**icētū q̄ ambo tñ
affirmatiū. q̄z tñ vñi icludit p̄uatiōem alteri
dicitur cōcomitanies p̄uatiōes et hitū q̄ sūc ter-
mini p̄m. ex m̄ ex nigro fit albus et ecōuerso et ex
c̄ generatio accipēdo terminos. om̄os illa ei ē
mutatio a n̄ lbo ī lbo et ecōuerso. q̄ ab Ap̄. gene-
ratio et corr̄up. o noīa ī q̄ctiq̄ generē sit oīcē
mutatio d̄ motus accipiendo terminos conce-
mitantes. et illa est mutatio a subiecto in subje-

Decimus.

erant que ab Ap. dicuntur motus. **D**icitur autem gene
ratio et motus non distinguuntur penes successio
nem et instantem per se per Ap. s. phisico. ubi di
stingueret generationem a motu collocat muta
tionem a non albo in album sub mutatione q
tum mutatio est alteratio et per annos successiva nul
lo dubitante. **C**ontra. igitur ois motus est ge
neratio si sumuntur termini primi qui sunt hic
et priuato et e contrario. omnis generatio est motus
si sumuntur termini cōcomitantes qui sunt anno
bo affirmatiui. **R**atio concedo quod infertur.

Contra quod si sphaera spalitur negatur est motus
hic infra. et quanto physicis plus quam in alijs generib
cum in quibus generis possit dici est generatio
et motus secundum terminos sic vel sic acceptos

Ratio. quod subiectum generationis substantia
alio s. materia est minus ens quam in alijs mutationi
bus unde hic et propter generatione materia dicitur
est non enim similiter. id in substantia dicitur magis
appropriate mutatione a non subiecto in subiectum
vel econverso quam in alijs generibus. propter hoc
non ita perfecte in substantia dicitur est motus qui est
inter duos terminos positos. **S**ed in mutatione
dico ut p̄dictum est in sphaera est motus et generatio. et sphaera
in qualitate et quantitate excepto quod in substantia est
generatio sphaera in alijs secundum quod ut de illite
ra. **A**d p̄m rōem dico quod potest esse successio ex
parte utriusque. cum dicitur de materia quod ipsa est indimi
sibilis. dico quod verum est de se. tamen est diuisibilis per
accidens rōe. **C**ontra. cu postea dicitur de for. quod
est indimisibilis et simplex. dico quod est indimisibilis.
Et est specificum quod sic abstractus ab omni gradu. et
sic intelligi ille auctor et Ap. 8° huius. ut ibi dicitur
dictum fuit. sed hoc non obstante ipsa haec gradus
indimisibiles cōtentiales haec quos potest intrinsecus par
ticipari. **A**d 2° p̄bationem. dico quod successio
potest esse in p̄posito tam ex parte materie quam for
est arguit de materia quod non haec enim resistat. dico
quod verum est dese sed tamen ut est sub for. et dispositio
ne contraria for. inducere haec enim agentem resi
stat. et sic est resistentia mobilis ad motorum. Est et
in resistentia media ad mobile. p. ut dispositio con
traria tenet locum medius. **C**uz autem addis quod for.
immediate vnitur materie. et dico quod verum est cor
rupta prima for. verum est quod natura rei cor
ruptur p. quam haec introducatur. et illud primum me
diat inter formam et formam et agens et passum.

Ad quartam p̄bationem cum dicitur quod termini gene
rationis sunt predicatorum. dico quod falsum est. Et sunt
prior et habitus. unde potest et non est intelligi. Ap.
priorum est et habitus. ut declaratum fuit 4° bini
in quadam quod. Ad rōem secundum principale cum
infertur. quod for. sphaera suscipit magis et minus cō
cedo consequens. Ad illud de predicationis
quod sphaera suscipit magis et minus intelligendum est
de sphaera haec specificum et non haec est individualis.
quia si sic inclinatur gradus ut probabit. **A**d

3° dico quod substantia est aliqd haec accipiendo lar
ge contrarietatem. ut iunc ossum. x. huius ad
p̄bationem dicitur quod loquitur de contrarietate spha
era modo ut ibides fuit dictum. **C**ontratu ad
haec et melius appareat opus. ut affirmativa declaro
tres conclusiones prima sit ista quod forma sphaera
haec gradus intrinsecos cōtentiales haec quos sphaera
sunt magis et minus et intrinsecos diuisione haec
modo sic p̄ ex qualitate propria comparata ad sphaera
cuina est et arguo sic. calidus et enescitur et remittitur.
quod ignis et heetur propositum. anno p. ad scilicet
propter ignis et haec naturalis calor est intensior alio
anno sphaera haec naturalis calor non sphaera
haec. sed calidus in diuersis intensior ipse ignis
non sphaera haec. nam unus calidus est intensior alio
anno p. quod ignis est et haec naturalis calor non sphaera
haec. sed unus est intensior quam annus. maior. **C**ontra
quod omnis haec naturalis agit quantum potest et secundum
ultimum potest sic ois et haec perfecta calidus esse
etiam et haec perfecta. **G**ra de destructione ois est effe
ctu naturali non est perfecte et non sphaera habebit
nec haec naturalis sphaera habebit. **D**icitur vero
quod diversitas caloribus causa accedit propter haec agere
impedient. nam ipse ignis quantum est de se semper cau
saret calorem equaliter. sed impeditur per con
traria. id quandoque intensum quantum remissum causa
Contra excludatur oritur haec. p. quod in diuersis
dua ignis sphaera derelicta non sunt haec calida.
quod maior ignis calidior est partu igne ceteris pi
bus. **C**ontra dicitur negando minor est quod calidus
non conturbatur ab igne efficiuntur. sed ignis et in sola
potest passim respectu caloribus maior ac rōe haec vi
tatem de causis naturalibus effectum. **C**ontra
quod ois potest materie passiva est contradictionis.
9. huius sed ignis non est potest haec p̄dictionis. Ad for
mam caloribus. alio enim potest est calidus et non ca
lidus. quod non est potest materie passiva ad calorem. **G**ra
erit et haec effectum. et tunc idem quod prius. **Z. p̄**
capitur argutus ad idem ex qualitate propria p̄pata ad
alio sphaera sic. et alteratio procedere corruptiōem
aque ignis introducitur calidus. et for. ignis non
perfecta. et remissa et sic heetur p̄positum. anno est p.
haec eos. p. anna potest. tamen quod nullum p̄prium accidens est sphaera
p̄pria for. tamen sphaera non est sphaera haec et tamen
gut se immediata. quod humiditas aerea non est sphaera
aere. nec aqua sine aqua est de aia. sed calidus est
p̄prium accidens ignis et maxime calidus generat
et alteratione facta ab igne. tamen haec rōe totus
calidus ignis posset esse in aqua sine for. ignis.
quod vero ois est ratione. **Z.** anna principaliter p
batur quod for. specificem repugnantem impossibile
est quod sunt in eadem materia haec et ita. quod habebit ibi
et haec remissa p̄nta for. aque ignis et p̄posito
Preter 3° arguit sic. ois quod mutatur partim est
in termino a quo partim est in termino ad quem
ex. 6. phi. ubi. d. cōmen. quod haec veritatem in qua
tuor generib. et per annos mutatione subali. alio
non esset nisi in tribus. tunc querolam partim. et
partim aut accipitur pro diuisibilitate iormae

Liber.

secundus quam est motus aut per diffabilitate subi
q[uod] mouetur si p[ro]m[erita] habetur propositus. q[uod] for[us]
substantialis est divisibilis. Si z[on] contra. tuz. q[uod]
prop[os]t[us] p[ro]bi. erit falsa nam illa una per mobilis
sit. a. puta pedalis. illud. a. permotatur et tamen
secundum rem non est partim sed utroque termino. I[ps]e
in altero solm. tum. q[uod] contingit aliquod totum
similiter alterari ex 8[us] p[ro]fisi. et in de sensu et sensato
igitur in tali alteratione partim et partum non
potest accipi ex parte mobilis. tum. q[uod] a d[icitu]r p[ro]terz
prin[cipi]o. vult enim ibi probare q[uod] o[mn]is mobile est
divisibile acciperet enim q[uod] vult probare nam
si mobiles h[ab]ent partim et partum est divisibile.

Pre^{dict}o^{rum} arguitur sic ois pfectio q[uod] potest nume
rari in pluribus maiorem perfectioem dicitur
in pluribus q[uod] in v[er]o secunda Aug. 4[us] de tri. ca⁹ p[ro].
sed forma ignis est numerabilis in pluribus idunt
duis. p[ro]p[ter]o. si igitur duo ignes innigantur et si
at vno q[uod] debet ambigere q[uod] ille unus ignis p[er]
fectioem et intensioem formam h[ab]ent q[uod] duo ex
quibus coponitur seorsum sumptu. n[on] duo p[er] se
ita perfectius aliud ponunt q[uod] unum tantum esse
ris paribus. **Z**ecunda sit ista. for[us] sib[il]is natura
lis est actu extensa habens partem ex parte. h[ab]et ostendit
sic ois forma q[uod] non respicit materias idunt
sibiliter extendit ad extensio[n]em materie et habens
partem ex parte. sed quedam forma substantialis na
turalis est huiusmodi. q[uod] r[ati]o. maior. p[ro]p[ter]o. q[uod] o[mn]is anima
brutorum de quibus forte minima. v[er]o dicit Ag. p[ro]
p[ter]o de aia q[uod] dividitur ad divisione corporis si
cuit iducit in animalibus anulos q[uod] divisa in par
tes senciant et mouentur et per se aia dividitor
in eis. dico at for[us] substantialis naturalem q[uod] est
o[mn]is materia edificabilis per naturam ad exclusum etiam
aia rationalem q[uod] illa non est extensa nec divisibilis in
extensio[n]e. **T**ertia p[ro]p[ter]o est ista. generatio for[us] sib[il]is
est successiva. hoc p[ro]p[ter]o ex predictis q[uod] cum habeat gradus
et sit extensa h[ab]ens et ex partem non potest in
duciri instanti. **P**re^{dict}o. 3[us] p[ro]p[ter]o si data distinctio
ne motus exemplificat p[ro]p[ter]o de generatione et cor
ruptione. q[uod] s[ic] generatio est actus generabilis i[n]stantia
generabile. et corruptio actus corruptibilis i[n]stantia
corruptibile. tunc sic ois motus est successiva trans
mutatio: sed generatio est motus ut dicit Ag. 3[us]
p[ro]fisi. q[uod] r[ati]o. **S**ed dices q[uod] Ag. 3[us] p[ro]fisi. loquitur
de motu large per ois mutatio[n]em. sed dicit eam
in sp[eci]es. s[ic] p[ro]fisi. et ibi separata generatione a motu per
bans q[uod] generatio q[uod] est a non solo in se non est mo
tus q[uod] est a solo in se. **L**ontra. q[uod] si sic q[uod] v[er]o
ad locum illius ubi dividitur mutatio[n]es in suas sp[eci]es
loquitur de mutatio[n]e large et ceteris. sed p[ro]p[ter]o ante
illud cu[m] de iuxta principium quantitate et h[ab]etur hic i[n]
l[og]ica q[uod] i[n] ois motu regredit. q[uod] i[n] ois mutatio[n]em et p[er]
ois ois mutatio erit successiva et sic habetur p[ro]p[ter]o
situ p[er] ista conclusione habentur multe auctorita
tes tam in 6[us] q[uod] in 7[us] p[ro]fisi. quas causa breuitatis
omittit. Recolo enim me hanc materiam p[ro]p[ter]o
practasse in quadam q[uod] ordinaria et intellige

de corruptione q[uod] dictum est de generatione in
ista q[uod] ea eadem ratione est vniuersalitas. Ad ar[istoteles] in
oppo[si]tione cu[m] insertur q[uod] generatio est motus p[ro]cedo
proposito i[n] primo exposito i[n] corpore q[uod] ois
et ibidem dictum est ad id quod allegabatur
de philosopho. hic et in 5[us] p[ro]fisi.

Explicit undecimus liber.

Questio

Prima

Irca duo

decimam i[n] p[ro]p[ter]o vniuersalitate p[ro]ductio v[er]o iductio
cu[m] lectione for[us] sit vniuersalitas. v[er]o q[uod] non est ois p[ro]duc
tio vniuersalitas regrat similitudine for[us]
tum p[er] p[ro]ductum per h[ab]ere distinguit. ab equo
sed non ois p[ro]ductio for[us] est h[ab]ere. q[uod] r[ati]o. mi. p[ro]d
uctio caloris v[er]o plate facte a sole. **C**ontra
p[ro]p[ter]o hic i[n] littera. et idem h[ab]etur. 7. huic. **R**atio
p[er] primam triplicem distinctionem. 2[us] concludam
vnam conclusionem. Quatuor ad p[ro]m[erita] cu[m] omnis p[er]
ductio vniuersalitas necc[ess]ario regrat similitudinem for[us]
me aliquo modo inter p[ro]ducit et p[ro]ductum sit ista p[er]
distinctio. q[uod] similitudo realis est duplex q[uod]dam
formalis et quedam virtualis. p[er] est q[uod] agens
h[ab]et formam q[uod] p[ro]ducit formaliter iste. ut hoc generat
boies; equum. et q[uod] est q[uod] agens h[ab]et for[us] q[uod] est p[er]
ducit i[n] se virtualiter non formaliter. ut cu[m] hoc generat
calorem in medio. **Z**ecunda distinctio sit hec. simili
tudo formalis est duplex q[uod]da secundum sp[eci]es. q[uod]da h[ab]
et aliqd coines. ex p[ro]p[ter]o hoc generat boies. ex p[ro]p[ter]o cu[m]
equo generat multum gradus est forte gen[us] aliqd coe
p[er]puta i[n] multitudine talis i[n] q[uod] convenit equus et
malus ut dicebat. 7. h[ab]itus. **T**ertia distinctio
sit hec similitudo h[ab]et sp[eci]es specialissimam est duplex
q[uod]da in for[us] et modo eendi for[us]. q[uod]da i[n] solidu[m] et non mo
do eendi for[us]. ex p[ro]p[ter]o hoc generat boiem patrem
ex p[ro]p[ter]o artifex p[ro]ducit arcem. nam i[n] formam arce
sit in utroque tamen in artifice explicitum modum
intentionale in arca autem secundum modum realis.
Ex his p[ro]p[ter]o triplex gradus in similitudine
et generatio vniuersalitas. prius est p[er]fectissimum q[uod] s[ic] s[ic]
similitudo inter generatio[n]em et ceteram in for[us] et in
modo eendi for[us]. secundus aliquid talum deficit a p[er]
q[uod] s[ic] similitudo i[n] for[us] non h[ab]et species sp[eci]alissimam
sed h[ab]et aliqd coines. quartus q[uod] s[ic] est tamen similitudo
virtualis et non formaliter et talis vniuersalitas est
ipso p[er]fectissimum deca h[ab]et gradus. Ex his coelido corre
latum. q[uod] aliqd p[ro]ductio est vniuersalitas h[ab]et gradus et
tamen equo sicut aliud gradum i[n]stantia deficit ab alio
enius ratione est q[uod] s[ic] inter duo extrema ponuntur
plura me. quanto me recedat ab uno extre